Dovolte nám, abychom vás pozvali na první vzrušující cestu do paměti Štramberské Trúby, která vám poodhalí tajemství či pozoruhodnosti Štramberka, o nichž jste možná ani netušili a které do své paměti již více než 7. století ukládá... Cesta do paměti Štramberské Trúby je „otevřená" výstava, která vám bude průběžně poodhalovat zajímavá místa, osobnosti, události a jejich příběhy a okamžiky, které se v minulosti odehrály ve městě pod Trúbou. Výstava je pro vás „otevřená" nejen 365 dní v roce, ale zejména v tom smyslu, že se na ní můžete spolupodílet! Výstavu chceme a budeme průběžně obměňovat a doplňovat novými tématy na základě vašich podnětů a materiálů. Při vaší příští návštěvě vám tak Trúba možná poodhalí některá ze svých dalších tajemství...

Tomáš Harabiš

ŠTRAMBERSKÝ HRAD

Kraj náš byl ve 12. a 13. století delší dobu hranicí mezi říší českou a polskou a byl proto více než kterákoliv jiná část Moravy a Slezska vystaven nepřátelským vpádům a pustošením. Pro osobní a majetkovou bezpečnost obyvatelstva bylo v našem území vystavěno poměrně mnoho tvrzí.

Kdy a kým byl hrad štramberský založen, s určitostí nevíme...

Tato věta se objevuje takřka ve všech publikacích, brožurkách i letácích pojednávajících o Štramberku. Dnes už se dá tvrdit, že hrad existoval (asi dlouho) před rokem 1359, odkdy je známá první písemná zmínka o Štramberku ze 4. prosince 1359.

V té době už stál Starý Jičín. Koncem 12. a na počátku 13. století pronikla kolonizace ve větší míře – pravděpodobně z podnětu markraběte Vladislava, bratra krále Přemysla Otakara I. – i za „Železná vrata" u Bělotína. V době Přemysla Otakara I. se strážisko na starojickém kopci proměňuje v pohraniční hrad, střežící cesty pod ním. Jemu věnoval velkou pozornost přední moravský badatel PhDr. Adolf Turek. Ve svém rozsáhlém pojednání o Starém Jičíně mj. píše: „...Pro úplnost je nutno ještě zmínit se o pohorské cestě spojující Starý Jičín přes Janovice, Petřkovice, Pernou a Lešnou s údolím Bečvy. I když téměř všechny výše uvedené dědiny jsou zapsány teprve v písemných památkách ze 14. století, je nepochybné, že je nutno jejich vznik klásti do 13. století...".

Přibývají nové otázky. Mohl být stavitelem a zakladatelem hradu někdo z Přemyslovců? Nebo cizinec z rodu Hückeswagenů či z rodu von Strahlenberg? Nebo templáři? Dosud tuto domněnku nikdo nevyvrátil ani nepotvrdil. Je známo, že první templáři k nám přišli z Německa, Hückeswagenové také, Bruno ze Schauenburku, jejich soused, byl členem Řádu německých rytířů. Otázek mnoho, odpověď žádná...

ŠTRAMBERSKÁ TRÚBA

Nad štramberskú Trúbu

kafky zakrúžily,
nědaleke hory už sa potemnily.
hory potemnily, búřka idě hrozna,
šak štramberska Trúba
ta ju brze pozna...

Je pravda, že těch „búřek" nad Štramberskou Trúbou přešlo opravdu hodně – ať už historických, nebo jenom těch přírodních. Když si uvědomíme, že Trúba na svém místě stojí přibližně od doby panování Přemysla Otakara II., pochopíme, že její minulost je skutečně pestrá a bohatá.

Ohlédneme se jenom do doby vzdálené asi 150 let. Josef Kopeček, štramberský truhlářský mistr, zde zbudoval primitivní, jenom z desek zbitou hospůdku a stejně primitivní kuželnu. Postavil i dřevěné schody, které ústily na plochou trychtýřovitou střechu. Z ní se dalo rozhlížet do okolního údolí a do slezských a moravských rovin a dálav.

Kolik štramberských kluků zde skákalo po rozpukaných krakorcích a spouštělo se na roztaženém padáku starého pouťového paraplete... Až v posledním desetiletí 19. století několik průkopníků začalo křísit českou turistiku...

Trúba v péči turistů

Od Nového Jičína po Velký Javorník po Veřovských horách – majetku Tereziánské akademie – se dravě uplatňovala turistika německá, zastoupená novojičínskou sekcí Beskidenvereinu. V majetku Tereziánské akademie byly i opuštěné zříceniny Trúby i protější Kotouč a tak se ocitly v

nebezpečí, že budou vydány na pospas rozpínavosti novojičínského Beskidenvereinu. V této neutěšené situaci na popud štramberského lékaře MUDr. Adolfa Hrstky několik obětavých nadšenců ze Štramberka a okolí založilo v roce 1895 odbor Klubu českých turistů. Výbor odboru učinil vše, co se pro záchranu obou českých historických památek (Trúby i Kotouče) učinit dalo. Štramberský odbor ihned podal žádost Tereziánské akademii, aby mu dovolila zříceniny Trúby i památný Kotouč využívat k turistické činnosti. Až po několikaletém vyjednávání a peripetiích zásluhou dr. Vladimíra Pražáka a kurátora Tereziánské akademie barona Gautsche došlo v roce 1900 k sepsání smlouvy o předání zříceniny Trúby i Kotouče štramberskému turistickému odboru. Když zástupci odboru žádali od barona Gautsche nějaké záruky na získaná práva, baron odpověděl: „Pánové, máte mé kavalírské slovo..." A to dodržel.

Trúba po opravě

Po tomto šťastném rozběhu se štramberský odbor KČT definitivně odhodlal přikročit k úpravě Trúby na turistickou rozhlednu. Snad zásluhou barona Gautsche Tereziánská akademie i vídeňská centrální komise vycházela těmto odvážným snahám odboru s nemalým porozuměním vstříc.

Po určitých peripetiích architekt Kamil Hilbert vypracoval potřebné plány. V celém okolí nebyl tehdy český stavitel, který by tak náročnou a nákladnou práci provedl. Ale povedlo se. Koncem května, před štramberskou poutí, procesí návštěvníků trnula hrůzou: odvážný a fortelný tesařský mistr Vantuch z příborských pasek pobíjel už štíhlou střechu Trúby šindelem.

Obávanou stavbu rozhledny vzal na sebe zámožný a ušlechtilý občan, rodák z nedalekého Příbora Bedřich Karlseder a odvedl dílo opravdu vynikající. Obnovená Trúba lákala obyvatelstvo širokého okolí a rozvíjející se turistika učinila ze Štramberka oblíbenou a vyhledávanou vstupní bránu do Beskyd.

Už v roce 1904 bylo nutné zbudovat krytý útulek pro výletníky a turisty. Skrovným nákladem byla proto postavena dřevěná, šindelem krytá „veranda". V roce 1906 uvítali Štramberáci významný zájezd pražského ústředí KČT i význačnou návštěvu vědeckého a kulturního výkvětu pražské univerzity. Bohužel, při jedné z jarních bouří roku 1907 odnesla větrná smršť verandu hluboko do údolí a rozmetala po svazích Zámeckého vrchu. Místní mládež ještě dlouho vzpomínala na tu událost příležitostnou písní: „Ze Štramberka letí zpráva, že veranda sbohem dává..."

NOVÁ ÚTULNA NA TRÚBĚ

Turistická útulna „U Mědínků" (1906–1925)

Nepříjemný nápor osudu vzbudil v členech odboru touhu po odvetě. Hrstkův přítel, ostravský architekt a budovatel turistické chaty na Ondřejníku, pan Josef Pokorný ochotně a nezištně vypracoval během tří měsíců plány pro novou krytou dřevěnou turistickou útulnu. Během dalších tří měsíců pod dozorem pana architekta a za přispění tehdy stávkujících dělníků kopřivnické vagonky turisté útulnu postavili za celkový obnos tisíc zlatých.

Aktivita Klubu českých turistů v čele s předsedou MUDr. Adolfem Hrstkou pokračovala. Zalistujeme v Kravařsku č. 26 s datem 22. června 1906: „Nová útulna na štramberské Trúbě: Dačického chýše „U Mědínků" zbudovaná pod samou Trúbou odborem Klubu čs. turistů na Štramberku je již dohotovena a bude v neděli 24. června odevzdána veřejnosti k užívání. Je to rozkošná hospůdka, kde se čepuje znamenitý litovelský březňák, od ledu, podávají se výtečné pražské uzeniny. Při příjemném posezení možno se kochat krásami přírody a vzácnou vyhlídkou. Při dobrém moku každý návštěvník se může oddat bezstarostným vzpomínkám na

bodrého staročeského pěvce a rytíře Dačického..."

SLÁVA NA TRÚBĚ

18. a 19. srpna 1906, křest nové útulny „U Mědínků"

Je těžké odtrhnout se od zajímavých informací starých víc než sto let. Ještě těžší je pochopit naše předky, jejich znalost dávné minulosti i skutečnost, že si dávné historické události dovedli zajímavým způsobem připomenout. Od otevření útulny na Trúbě uplynuly dva měsíce – a ve Štramberku se koná další sláva. Dovídáme se, že „...dne 18. a 19. srpna 1906 byly na štramberské Trúbě dva krásné dny. Odbor turistů zde ´křtil´ novou útulnu pod Trúbou a pokřtil ji na zastavení ´U Mědínků´, protože pan Dačický z Heslova tam nejraději se zdržoval. A pan Dačický při svém světoběžnictví i na hradě štramberském se zastavil, aby si tu dle nátury potručnil. On totiž při své zpáteční cestě z Uher objel všechny pány v okolí: Žerotíny, Chorynského, Petřvaldského, totiž navštívil Valašské Meziříčí, Starý Jičín, Štramberk, Trnávku a Petřvald. Proto také štramberská útulna nese jméno zastávky Dačického.

Všechny osoby byly v historických krojích, přenesli jsme se do dob Dačického. V sobotu večer večírek s hudbou, zpěvy, recitacemi. ...

MUDr. Hrstka se při plánování usmíval velmi spokojeně, jistě si představoval, jaké to bude, když „Minulost v plné své lesklé středověké kráse projde starobylými uličkami štramberskými".

Průvod byl veliký a pestrý, lidé na něm mohli oči nechat, však jich stálo kolem cesty, domácích i cizích a nakonec se všichni k průvodu připojili. Když bylo z ochozu Trúby vidět první skupinu průvodu, zatroubili trubači slavnostní fanfáry. Hosté se usadili na lavičkách pod jasanem nebo dolů pod borovicemi a už cinkaly sklenice, ze kterých stékala bílá pivní pěna a studené pivečko hasilo žízeň nejen pana Dačického. A trubadúři zapěli: „Kdo chce dobré pivečko, ať přijde na Trúbu a kdo řekne, že je teplé, dostane přes hubu..."

SLÁVA NA TRÚBĚ

18. a 19. srpna 1906, křest nové útulny „U Mědínků"

Velmi cennou osobní vzpomínku, doplňující ucelený obraz slavnosti , nalezl v rodinné kronice Františky Martináskové, roz. Sochové pan Josef Adamec:

„(...) V hlavě pana doktora rodily se různé nápady — co podniknout, aby přilákal nové turisty na Štramberk. Věděl, že kdo jednou Štramberk navštíví, rád se do něj vrací... Jednou se u nás zastavil na návštěvu a po chvíli praví: „Josefe, co byste řekl tomu uspořádat historickou slavnost? Pozvali bychom Mikuláše Dačického z Heslova, toho proslulého šprýmaře, záletníka a pijana, turistickou útulnu bychom přejmenovali na hospodu U Mědínků, aby se tu cítil jako doma. No a sezvali bychom pány z okolních zámků a panství i s jejich dámami, třeba ze Starého Jičína, Kunvaldu, z Fulneku a dalších, však je jich v okolí dost. Nesměli by chybět ani potulní pěvci, trubadúři. To by sedělo chlapům Hrabovským, jednoho byste mohl dělat Vy... kostýmy bych vypůjčil z Národního divadla..." Usmíval se při tom plánování velmi spokojeně, jistě si představoval, jaké to bude, když „Minulost v plné své lesklé středověké kráse projde starobylými uličkami štramberskými".

Netrvalo to dlouho a objevily se plakáty doma i v okolí, zvoucí na historickou slavnost. V sobotu lidé na „Zauličí" umetali cesty a přáli si, aby bylo pěkné počasí. Těšili se na nezvyklou podívanou a kdyby „nědaj Bože aby luchlo, tož to by bylo po paradě, snad' to vydrži." A vydařilo se.

V neděli od rána tichučko, nebe modré, jen sem tam bílý mráček proplul Bůhví kam. Z ochozu Trúby od rána vlály červenobílé prapory. Po obědě vycházeli lidé z chalup a hledali místo, odkud by dobře viděli. Někteří stáli na pavlačkách, na dvorku před chalupou a kde se dalo. Všichni se dívali směrem k Palarni, odkud měl průvod vyjít. Po druhé hodině spustila štramberská kapela „Kaskaldo" a průvod se dal do pohybu. A už bylo vidět zbrojnoše na koních, byli pěkní, jak kdyby je vymaloval Věnceslav Černý, když ilustroval Dějiny národu českého... „Ale probide!, dyť to je Pepa Petrašův z Horečky na Lucce a ten druhý Vinc Bajarův ze dvořiska na svojim šimlu a další selští chlapci na koních. Za nimi šla skupina krásně oděných pánů a paní, mezi prvními Mikuláš Dačický — ale dyť to je stavitel Burian a tam ten v tym širokym klobuku s pery učitel Dresler!, vedle pan Lacka, lékárník Libertin, učitel Hykel, oba Bárové, Josef i Emil, učitel Klevar, sami měšťanosté štramberští — a hen Pepa Kostelníkův!, a tam ty nastrojené paní, pan doktor v šumném kroji —jak mu ten široký, naškrobený límec sluší. A trubadúři chlapi Hrabovští, každý na široké mašli kytaru a brnkají si do pochodu. Ve skupině českých paní je vidět paní Libertinovu, paní doktorovu, paní Lackovu se sestrou. A Tonka Hubeňáková, ta se pane nese! A děvčata a chlapci ve valašském kroji..."

Průvod byl veliký a pestrý, lidé na něm mohli oči nechat, však jich stálo kolem cesty, domácích i cizích a nakonec se všichni k průvodu připojili. Když bylo z ochozu Trúby vidět první skupinu průvodu, zatroubili trubači slavnostní fanfáry.

„Lidkové dobří, to je sláva, to Štramberk ještě neviděl!..." Když dospěl průvod na Trúbu, bylo krátké vítání vzácného hosta a trubadúři se dali do zpěvu... Hosté se usadili na lavičkách pod jasanem nebo dolů pod borovicemi a už cinkaly sklenice, ze kterých stékala bílá pivní pěna, a studené pivečko hasilo žízeň nejen pana Dačického. A trubadúři zapěli: „Kdo chce dobré pivečko, ať přijde na Trúbu a kdo řekne, že je teplé, dostane přes hubu..." Stále se ozýval jejich zpěv a mnohé písničky si Štramberáci pamatovali ještě po šedesáti letech...

Za dva roky pořádal doktor Hrstka další slavnost, kdy sám císař Rudolf II. zavítal na Štramberk, ale nedosáhla takového úspěchu jako ta první (...).

V roce 1932 věnoval Zdeněk Burian otci k 60. narozeninám obraz nazvaný „Tátovi Zdeněk" –

portrét Eduarda Buriana v kostýmu Mikuláše Dačického, věrnou kopii detailu fotografie pořízené v oněch památných srpnových dnech roku 1906 na štramberské slavnosti.

Z archivu Aleše Durčáka a Josefa Adamce, © 2011

VZÁCNÁ NÁVŠTĚVA NA TRÚBĚ

Říjnové události roku 1918 podnítily dr. Hrstku k nové aktivitě. Nejvýznamnějším hostem v prvém roce republiky byl bezesporu francouzský generál Fillipe s chotí a doprovodem. Počátkem července 1919 se u Hrstků plánovalo jak a čím vzácnou návštěvu uhostit. Paní doktorová prý navrhovala zapečené klobásy, doktor doporučoval studenou francouzskou snídani.I přes potíže se sháněním „materiálu" pro náročnou hostinu zvítězil doktorův návrh – studená francouzská snídaně. Ta se podávala na Trúbě U Mědínků. Na lasturách byly různě upravené dobroty z telecího masa, šunka, saláty a majonéza. Jídla podávala děvčata upravená v slováckých krojích.

Pamětnice dodává: „Mně pan doktor svěřil úpravu stolů a ozdobit je kyticemi, v zahrádkách že už kvetou růže, lilie, karafiáty. Nesháněla jsem ani růže ani karafiáty, šla jsem na procházku na Bílou horu. Úbočí bylo plné květů – kopretiny, zvonky, čičorka pestrá, žlutý štírovník...Z těch jsem uvila kytice prosté sice, ale půvabné a voňavé pro slavnostní stolování...." Oslava proběhla radostně, popíjelo se vínečko, nálada byla skvělá. Pan doktor zářil, dokonce – ač nekuřák, zapálil si cigaretu, kterou mu nabídl francouzský generál.

TRÚBA – OPRAVA ÚTULNY

Po vzniku samostatné republiky v říjnu 1918 zavlály i z Trúby prapory v českých barvách. Netrvalo to ani celý rok a štramberský odbor KČT se stal právním majitelem a držitelem hradu. Stalo se tak v r. 1919, kdy na novojickém zámku byla podepsána řádná kupní smlouva mezi odborem KČT a Tereziánskou akademií. Tímto činem byly rozmetány neuvěřitelné a nepochopitelné intriky i českých lidí, kteří se chystali vyrvat turistům vše, o co se jenom turisté zasloužili.

Řady turistů rostly, útulna „U Mědínků", ošlehána větry a bouřemi, nemohla ve stavu, v jakém se nalézala, vyhovovat turistickému přílivu. Proto bylo na Valné hromadě v r. 1924 rozhodnuto během zimy útulnu přestavět, rozšířit a stylově vybavit. Na jejím místě tak v roce 1925 vznikla Jaroňkova útulna. Stavbu s lidovými prvky navrhl malíř Bohumír Jaroňek.

Další úkol zněl: postavit novou samostatnou chatu ve slohu typické štramberské „dřevjanice".

Turistická chata Dr. Hrstky

V roce 1925 slavil štramberský odbor KČT 30 let své činnosti. U této příležitosti členové odboru zprovoznili 2 budovy – restaurovanou útulnu „Jaroňkovu" pod Trúbou (dříve „U Mědínků") a nově postavenou „Chatu Rašínovu" (dnes „Chata Dr. Hrstky"). O realizaci staveb bylo rozhodnuto na valné hromadě odboru KČT koncem r. 1924, přičemž „Rašínovka" by se – jak píše Hrstka – „jsouc vestavěna ve slohu typické štramberské dřevjanice, přičleňovala a spojovala vhodně dosavadní objekty pod Trúbou s nejstarší částí Štramberka – na baště".

Se stavbou Rašínovky bylo započato v prvních jarních dnech 1925 „podle plánů arch. Frant. Grossmana a dne 1. srpna 1925 odevzdal stavitel J. Gregor ze Zubřího odboru a turistické veřejnosti chatu k užívání. V chatě byly v přízemí upraveny dvě společné noclehárny se 14 lůžky – 10 pro pány, 4 pro dámy. V prvním patře, k němuž byl přístup po valašské verandě, se nacházely 4 pokoje o 12 lůžkách. Chodba byla vyzdobena zvětšenými fotografiemi typických štramberských uliček. Lesík před chatou poskytl turistům příjemný chládek. Okolí Rašínovy chaty bylo dodatečně (1928) vkusnou úpravou hradebního zdiva doplněno na nádvoří, umožňující pobyt sportovců (motocyklistů i automobilistů).

Při kopání základů pro chatu objevena byla ve vápencových útesech jeskyně, jejíhož dna dosaženo bylo v hloubce 60 m. Tedy asi niveau štramberského náměstí. Sloje nazvána byla „Slojí Slámovou" po bývalém pracovníku slezském a spisovateli románů „U Trúby štramberské", „Rytíř Kobylka" aj. V nové chatě pak reservována místnost, kde by se případně mohl při lepších finančních poměrech odboru zříditi přístup do objevené jeskyně.

Dne 8. srpna byly nově upravená útulna „U Mědínků" a nově postavená chata za přítomnosti

mnoha zástupců československé turistiky po slavnostních řečech předsedy Klubu čsl. turistů v Praze dr. Jiřího Gutha-Jarkovského a poslance Jaromíra Špačka odevzdány české veřejnosti. Prvá nazvána „Útulnou Jaroňkovou", druhá „Chatou Rašínovou". Někdy po II. světové válce pak byla Rašínovka přejmenována na „Chatu Dr. Hrstky".

Dodejme ještě, že budova téměř kopíruje původní umístění tzv. dolního hradního paláce, z něhož vedl padací most do druhé z budov pod Trúbou (horní palác), který stál zhruba (skutečně jen velmi zhruba, rozhodně původní půdorys objektu nekopíruje – to platí i pro Hrstkovu chatu) v místech dnešní Jaroňkovy útulny.

TRÚBA – OPRAVA STŘECHY

Na snímku ze dne 19. července 1958 je vidět oprava Trúby, která probíhala od 7. července do 31. října.

Na vrcholu „kulatiny" zazářila dne 14. srpna 1958 poprvé červená světla – to kvůli nadzvukovým letadlům při cvičení v noci. Do makovice Trúby byl vložen nový pamětní list.

Štramberk se připravoval na oslavy 600. výročí povýšení na město v roce 1959.

Hora Kotouč

Jurský vápencovopískovcový vrch 517 m n. m., dříve 539 m, hranici hornin tvoří Jurův kámen, 3–10 m vysoká stěna. Spolu s Radhoštěm, Pradědem a Hostýnem tvoří čtveřici moravských mýtických hor, posvátných míst, opředených mnoha pověstmi; podle jedné z nich („O čaroději Kotouči") má své jméno. Kotouč byl dlouhá tisíciletí přirozeným hospodářským a kulturním centrem zdejšího kraje. Mezi nejvýznamnější osídlení (do vzniku Velkomoravské říše) patří: 1. Homo sapiens neanderthalensis (cca 40 000 př. n. l.), 2. mladší paleolit (cca 30 000–10 000 př. n. l.), 3. zemědělská neolitická civilizace – lid s lineární keramikou (od 5. tisíciletí př. n. l.), 4. kovová metalurgie (polovina 3. tisíciletí př. n. l.), 5. střední eneolit – šňůrová kultura, 6. počátek doby bronzové – starobronzová nitranská skupina (po roce 1 800 př. n. l.), 7. střední doba bronzová – středodunajská mohylová kultura (1550–1200 př. n. l.), 8. mladší doba bronzová – významné centrum výroby a obchodu, 9. halštatská osada (750–400 př. n. l.), 10. průnik Skytů (polovina 5. století př. n. l.), 11. pozdně laténská, respektive půchovská kultura (kolem přelomu letopočtů), 12. osada z pozdní doby římské (4–5 století n. l.). Přestože raný středověk přinesl postupné přesouvání společenského těžiště na blízký Zámecký kopec, Kotouč měl stále nesporný strategický význam (strážnice v polovině 12. století, dva strážní hrádky v polovině 13. století). Nadále rovněž plnil důležitou roli v duchovním životě zdejších obyvatel. Příchod průmyslu znamenal pro Štramberk úplně novou orientaci. Vápencový lom bratří Guttmannů byl otevřen roku 1880 a v roce 1881 se na jižním svahu začal těžit vápenec. V roce 1885 byla Ant. Schindlerem vybudována první vápenka a Kotouč začal psát novou kapitolu své bohaté historie.

Perníková chaloupka na Kotouči

Za Jurovým kamenem, na vrchu bájné hory Kotouč u města Štramberka, stávala kdysi Perníková chaloupka. Vyzdobená podle návrhu malíře Bohumíra Jaroňka svou malebností lákala k příjemnému letnímu posezení. Místo perníku si sem ovšem chodívali místní kamenáři „naloupat" trochu toho dobrého piva, „aby spláchli prach z hrdla..." Pamětní kniha města Štramberka uvádí, že Perníková chalupa, valašská letní restaurace, byla otevřena na Kotouči dne 10. května 1923.

Jejímu otevření ale předcházelo veliké úsilí místního odboru Klubu českých turistů, především jeho předsedy MUDr. Adolfa Hrstky. Perníková chaloupka sloužila po zbytek první republiky i po válce veřejnosti z blízkého i širšího okolí. Od počátku až do roku 1947 byl jediným nájemcem „Perníkové" Josef Mikušek. U návštěvníků byl oblíbený – ti často říkali „zajděm si k Mikuškovi..."

Po válce, to už dávno překročil sedmdesátku, pomýšlel na odpočinek a předal své „řemeslo" Janu Rýdlovi, který tam od roku 1948 obsluhoval návštěvníky do roku 1952. Počátkem 50. let nastal soumrak tohoto krásného zátiší na Kotouči. Těžba vápence (v bezprostředním okolí chalupy) se v roce 1956 neúprosně přiblížila až k prahu Perníkové chaloupky. V té době již sloužila jenom jako sklad dynamitu. V polovině 50. let probíhalo zdlouhavé zjišťování vlastníka chaloupky, až se potvrdilo, že je ve vlastnictví turistické sekce OV ČSTV a KV ČSTV. V říjnu bylo vlastníkům sděleno, že chaloupka je v bezprostředním nebezpečí zničení (v důsledku těžby) a zároveň byla vyjádřena nutnost její záchrany přemístěním. Bohužel chaloupka zachráněna nebyla a tato krásná stavba zanikla.

Jeskyně Šipka

Jeskyně Šipka je nejznámějším krasovým útvarem štramberského krasu. V roce 1880 tu byla Karlem Jaroslavem Maškou, profesorem gymnázia z Nového Jičína, který zde prováděl archeologický výzkum, nalezena spodní čelist neandertálského dítěte, stáří

8 až 10 let, ve skalním výklenku před Jezevčí dírou v nejstarší kulturní vrstvě na okraji ohniště. Tento nález, který byl učiněn pouhých 24 let po nálezu lebky a kostí v německém Neanderthalu, proslavil Štramberk po celém světě. K. J. Maška, který téhož roku objevil krápníkovou jeskyni Šipku a předtím nalezl soubor bronzových předmětů z pozdní doby bronzové, svými výzkumy a nálezy prokázal, že se v obývání jeskyně střídali pravěcí lovci s dravou zvěří.

Vznik jeskyní na Kotouči je opředen tajemstvím. Jejich základ byl pravděpodobně vyhlouben vodním tokem obtékajícím Kotouč v úrovni dnešních jeskyní. Tento tok prorazil skalní žebro Šipky, Psího kostelíku a zřejmě i Čertovy díry již v před ledovcových dobách. Při ústupu ledovce byly jeskyně rozšiřovány tavnými ledovcovými vodami, spolu s táním ledovce asi došlo k odnosu měkkých hornin, které obklopovaly Kotouč a říční síť se pak zahloubila na dnešní úroveň.

Portál jeskyně je orientován na sever, za krátkou vstupní chodbou následuje dno Propástky, ze které vybíhají chodby Jezevčí díra a Krápníková jeskyně. V její přední části jsou na stropě patrné trosky někdejší bohaté krápníkové výzdoby zničené lidmi krátce po jejím objevení.

Jeskyně poskytovala člověku útočiště již před 32 tisíci lety, od té doby se v ní vystřídalo mnoho lidských kultur. Během teplých období poslední doby ledové zde sídlili neandrtálci, nositelé mousterienské kultury a gravettienští lovci mamutů. Na konci poslední doby ledové to byli magdalenienští lovci sobů. Tito lidé zde po sobě zanechali ve formě různě opracovaných kostí a parohů též 550 kamenných nástrojů z místního křemence, pazourku, rohovce a křišťálu.

Při archeologickém výzkumu bylo v sedimentech nalezeno rovněž na 80 tisíc kostí a zubů rozličných zvířat, z nichž nejvíce rozpoznatelných pozůstatků náleží jeskynnímu medvědu, jemuž tato prostora sloužila po velmi dlouhou dobu jako doupě. Z dalších živočichů zde byly nalezeny kosti lva jeskynního, hyeny, nosorožce srstnatého, mamuta, zubra, pratura, pižmoně, levharta, rosomáka, soba polárního, losa. Celkem byly v Šipce nalezeny pozůstatky 130 druhů živočichů.

Jeskyně Slámova sluj

Jeskyni Slámova sluj najdete na vrcholu Zámeckého kopce, přímo ve sklepě turistické chaty Dr. Hrstky. Jeskyně je převážně vertikální se spoustou nebezpečných míst. Její celková hloubka je 60 metrů.

V roce 1925 postavil Klub českých turistů hned pod hradem útulnou chatu, která je dnes nazvána po MUDr. Adolfu Hrstkovi. Při kopání základů pro tuto chatu byla 20. listopadu 1924 nalezena puklinová jeskyně o průlezné hloubce 54 metrů. Jeskyně byla na počest povídkáře a národního buditele dr. Františka Slámy, který ve svých povídkách a románech („U Trúby štramberské", „Rytíř Kobylka") často zmiňoval podzemní prostory pod štramberským hradem, pojmenována Slámovou slují.

Vstup do jeskyně tvoří víko od kanálu zapuštěné v betonové podlaze sklepa. V první části, což je úzká a dlouhá puklina, se k výstupu používá lano. To může mít i opačné použití, ale dolů se vždycky nějak dostanete, a to i bez lana. V jednom místě neotočíme ani hlavu s přilbou. V další části je pětimetrový železný žebřík, a pak se už jenom po mokré stěně propadává níž a níž. Ke konci se jeskyně stále zužuje až do neprůlezných rozměrů.

86. ŠTRAMBERSKÝ KLUB MASARYKOVY LETECKÉ LIGY

Krátce po první světové válce, v roce 1922, byly v sousední Kopřivnici zaznamenány první známky rozvíjejícího se letectví. Ale až 16. srpna 1934 se v kopřivnické sokolovně konala ustavující schůze „Plachtařského odboru Masarykovy letecké ligy v Kopřivnici". Pokladníkem se stal štramberský rodák Josef Špaček. Činnost odboru se rozvíjela, rozrůstala se i členská

základna.

Začátkem roku 1937 už mezi členy odboru patřili i první Štramberáci. Jmenujme alespoň Edu Petráše, Josefa Mikuška, pravděpodobně i Rudolfa Kubicu. Možná stojí za zmínku, že už 4. dubna 1937 Eda Petráš vykonal zkoušku skupiny „A", o půl roku později, 4. října úspěšně absolvoval zkoušku skupiny „B" a 8. července 1938 získal pilotní průkaz s pořadovým číslem 197.

V průběhu let 1937–1938 se i štramberská skupina rozrůstala. Kromě výše jmenovaných do ní patřili: Oldřich Jašek, Augustin Michal i jeho bratr Josef, Pepík Baar, Pepa Hrabovský, Josef Petráš (Edův bratr), Miloš Najvar (z Plaňavy), Pepík Rýdel, Pepa Šrubař... Mezi příznivce plachtění patřili i sourozenci Oldřich a Augustin Jeřábkovi (z Bašty) – alespoň navštěvovali dílnu „u Štekara", možná i další, nepodařilo se ještě vše dohledat.

Členové štramberského družstva si amatérsky postavili kluzák „Skaut". Dílnu měli v budově dnešního zdravotního střediska – v místech současné zubní ordinace. Dle vzpomínek pamětníků létali převážně z Bílé hory a startovali tak, že je kolegové vypustili na natažené silné gumě upevněné na stromě. Staly se i případy nepovedeného vzlétnutí či přistání – to se někdy povedlo i do lesního porostu. Družstvo se zúčastnilo i slavnostního otevření koupaliště 21. srpna 1938. Z pozvánky se dovídáme, že v neděli 21. srpna byl od osmi hodin ráno kluzák vystaven na náměstí a v jedenáct hodin slavnostně pokřtěn. Starší generace Štramberáků si vzpomíná, že křest kluzáků provedl p. Palichleb z Kopřivnice a první radní p. Julián David flaškou vína. Kluzák Skaut mohl vzlétnout.

Členové plachtařského družstva šli s ostatními občany v průvodu a nad průvodem letěl v kluzáku Eda Petráš. Dolet se mu ale nepovedl, dopadl prý za „Matýskama", snad na Barkovém kopci.

TRÚBA – ÚVAHY O OPRAVĚ

Trúba – úvahy o opravě
TRÚBA – ÚVAHY O OPRAVĚ
A NEW BUILDING AT THE TOWER?
TRUBA – ROZWAŻANIA O REMONCIE